



## **Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...**

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio  
Missæ, ...

**Bosco, Jean a**

**Lovanii, 1667**

Concl. IX. Valde probabile est, & tutum in praxi, posse infirmum durante eodem periculo mortis sæpiùs communicare non jejunum; v. g. post octo, vel decem dies.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

ante illam soleant hujusmodi hostiæ, volentibus communicare distribui.

Atque hæc dicta sint occasione necessitatis perficiendi Sacrificii, quam omnes admittunt excusare à præcepto jejunii. Sequitur casus infirmitatis, de quo, cum communi sententia dico:

### CONCLUSIO VIII.

A præcepto jejunii excusat necessitas accipiendi Viatici.

96.  
Probat  
Concl. ex  
communi  
præsi.

Rejicitur  
probatio  
Vasquezii.

Ecclesia po-  
suisse in-  
firmo non  
jejuno pro-  
hibere Via-  
ticum.

**P**robatur maximè ex communi usu totius Ecclesiæ, nullo prorsus contradicente. Nam ratio Vasquezii disp. 211. cap. 4. nu. 35. quia cum instet præceptum majoris multò virtutis & obligationis, eò quòd divinum sit, potiùs hoc, quàm illud de jejunio, quòd Ecclesiasticum tantùm est, servari debet; hæc, inquam, ratio (præterquam quòd satis probabile sit præceptum Viatici solum esse Ecclesiasticum) nimium probat, & ideo nihil. Ostendo; quia probat in articulo mortis posse, imò debere sacrificari ad dandum Viaticum, etiam sine vestibus sacris, quoniam & hoc præceptum, scilicet celebrandi cum vestibus sacris, est humanum.

Sicut ergo Ecclesia justè prohibuit, ne sine vestibus sacris celebraretur, etiam ad observandum præceptum divinum sumendi Viaticum, ita statuere potuisset, ne in articulo mortis infirmus communicaret sine jejunio. Quo factò excusaretur ille à præcepto Viatici, sicut jam excusatur, quando sine vestibus sacris deberet celebrari: non enim obligat illud præceptum divinum, nisi quando commodè potest adimpleri; tunc autem non posset commodè adimpleri.

Sic qui excommunicatus est, & non pendet ab ipso absolutio, minimè peccat etiamsi per multos annos non communicet: quia præceptum divinum singulis annis communicandi (si tale detur) non obligat ut cum excommunicatione communicet contra Ecclesiæ prohibitionem. Neque hoc est, præceptum humanum prævalere divino; sed tantùm Ecclesiam præcepto suo constituere res in eo statu, ut sub his circumstantiis divinum præceptum non censetur obligare.

Cur autem Ecclesia potiùs unum prohibuerit, quàm aliud, non defunt rationes congruentiæ. Quippe necessitas communicandi infirmum non jejunum frequens est; celebrandi verò sine vestibus sacris rarissima; quandoquidem in Ecclesia servetur Eucharistia pro infirmis. Deinde major irreverentia est celebrare sine vestibus sacris, quàm post cibum communicare.

97. Igitur constitutus in articulo mortis sive na-

turalis, sive violentæ, si aliter commodè ne-  
queat (in quo scrupulosè non est procedendum)  
potest communicare non jejunus, imò debet,  
si autè non communicaverit; tunc enim urget  
præceptum divinum communicandi, aut certè  
Ecclesiasticum, cui cedere debere aliud præ-  
ceptum de jejunio natura i, docet praxis Eccle-  
siæ, cujus meminit Concilium Constantiense  
sess. 13. ibi: *Sacrorum Canonum auctoritas, &  
approbata consuetudo Ecclesiæ servari, & servat  
quòd hujusmodi Sacramentum (loquitur de Sacra-  
mento Eucharistiæ) nec conficiatur post cenam,  
nec sumatur à non reclusis, nisi in casu infirmitatis,  
aut alterius necessitatis à iure, vel Ecclesiæ concessio  
vel admisso &c.*

Unde non tenetur infirmus differre Commu-  
nionem cum notabili incommodo in sequen-  
tem diem, ut tunc possit jejunus communica-  
re: nec etiam cum incommodo differre sum-  
ptionem medicinæ, aut cibi, vel curæ ut Eu-  
charistia ad se deferatur noctu, ut notant Do-  
ctores communiter & satis declarata consuetudo,  
quæ est optima legum interpretes.

Finito verbis Doctoris Subtilis 4. dist. 8.  
q. 3. n. 3. Dico quòd aliquis potest esse casus, in  
quo quasi generaliter licet accedere non reclusis, ut  
in infirmitate gravi, quando timetur periculum mor-  
tis imminens, tunc enim esset periculum negare in-  
firmo, licet pranso, poscenti Sacramentum, cum sit  
Viaticum, & ideo dandum est ei, qui proficiat ex  
hoc mundo, ut per ipsum ducatur ad terminum.

Sed cum hoc satis constet, equidem à mul-  
tis dubitatur, an infirmus in eodem mortis  
articulo sapiùs possit non jejunus communi-  
care?

Dico, in eodem mortis articulo, quia si mutetur  
status morbi, ita ut priùs periculum mortis,  
in quo communicavit, moraliter evaserit, po-  
terit in altero periculo, etsi postredie superve-  
niat, iterum communicare non jejunus, ut ple-  
rique docent: jam enim ceteri potest periculi  
tari velut ex alio morbo, in quo omnes con-  
cedunt illam licentiam. Quin imò etsi sit idem  
status morbi,

### CONCLUSIO IX.

Valde probabile est, & tutum in  
praxi, posse infirmum durante  
eodem periculo mortis sapiùs  
communicare non jejunum;  
v. g. post octo, vel decem dies.

**E**Nimverò permittitur ægroto pranso Com-  
munioni, non solum ut possit implere præ-  
ceptum, sed etiam (inquit Diana tomo 1.  
tract. de celeb. Miss. resol. 75.) quia moriturus  
valde indiget tanti Sacramenti præsidio, & id  
sapiùs,

sapientis, & ita maximè indigentem ope & subsidio hujus Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula superanda, pia Mater Ecclesia non videtur velle suo præcepto cum tanto spiritali dispendio adstringere.

Probatur ex Conc. Constant.

Deinde in Concilio Constantiensi sess. 13. dicitur in casu infirmitatis posse Eucharistiam dari non jejuno: ergo cum non limitet ad unam tantum vicem, quare nos limitare debemus, maximè quod in secunda, & tertia vice addit eadem necessitas, quæ in prima; scilicet ne privetur auxilio tanti Sacramenti. Igitur hanc sententiam profus tenendam esse existimo. Ita ille & Doctores communiter.

100. quod intelligi debet, quando jejunium est mortaliter impossibile.

Bene autem notat Lugo disp. 15. nu. 64. verba Concilii Constantiensis intelligi debere, juxta sensum in quo communiter accipiebantur; ibi enim non fiebat lex vel exceptio, sed referebatur consuetudo Ecclesiæ non dandi Eucharistiam non jejunis, nisi in casu infirmitatis, vel necessitatis &c. nempe eo modo, & in eo casu infirmitatis, in quo, & quo modo dari solebat: hoc est in casu extremæ necessitatis sive in periculo mortis, quando jejunium est mortaliter impossibile.

Alioquin ex verbis Concilii absque ulla limitatione intellectus sequeretur infirmum etiam extra mortis periculum, & quando commodè potest præmittere jejunium, nihilominus posse non jejunum communicare, quod hætenus nullus docuit, & est contra communem praxim, quæ in his maximè attendenda est, cum non pendeant ita à ratione, quam bene à voluntate Legislatoris.

Si autem à me quaeritur, quid ergo praxis doceat? Respondeo citius, posse infirmum in eodem periculo mortis sapienter sumere Eucharistiam absque jejunio, quando infirmitas non permittit eam cum jejunio accipere.

101. Obicitur. Ita Rom.

Sed contra, Rituale Romanum Tit. de Eucharistia §. de Communione infirmorum, sic ait: *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis; id tamen diligenter curandum est, ne eis tribuatur, à quibus ob ybrenesim, sive ob asiduum usum, aliumve similem morbum; aliqua indecencia, cum iniuria tanti Sacramenti timeri possit. Cæteris autem infirmis, qui ob devotionem in egritudine communicant, danda est Eucharistia ante omnem cibum & potum, non aliter ac cæteris fidelibus, quibus nec etiam per modum medicinae ante aliquid sumere licet.*

Respondit aliquorum.

Respondent quidam, illa posteriora verba commodè intelligi possunt de cæteris infirmis, scilicet distinctis à prioribus, id est, infirmis non ad mortem. Aliis autem permittitur Viaticum non tantum semel, sed sapienter sumere; semperque est Viaticum, etsi non semper præceptum; sed quandoque devotionalis. Hæc illi.

Rejicitur.

Sed nunquid ad mentem Pontificis? Collige

ex præcedentibus verbis: *Pro Viatico* (inquit Rituale) *ministrabitur* (Parochos Eucharistiam) *cum probabile est, quod eam amplius sumere non poterit. Quod si eger sumpto Viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, eius pro desiderio Parochos non deerit.* Ubi expressè distinguit inter Viaticum, & aliam Communionem in eodem periculo mortis.

Quando ergo immediate post atrox: *Potest quidem Viaticum* &c. per *ly Viaticum* non videtur intelligere Viaticum devotionalis, si ita placeat, secundam Communionem in periculo mortis appellare; sed solum Viaticum præceptum, & illud permittit dari non jejunis.

Ut ut sit de mente Ritualis, malo subscribere consuetudini, quæ, præsertim inter Regulares, per tot viros doctissimos & sanctissimos publicè est approbata, sciente, nec contradicente Ecclesiâ.

Quæritur rursus, quantum temporis intervallum debeat intercedere, ut possit iterata dari Communionis absque jejunio intrà eandem infirmitatem? Mira est Auctorum varietas, & quot capita, tot diversa judicia. Unus requirit dies triginta. Alter octo vel decem dies. Tertius septem dies. Quartus sex. Quintus tres vel quatuor. Vide Dianam parte 1. tract. de celebr. Miss. resol. 77. parte 3. tract. 4. resol. 44. & parte 4. tract. 4. resol. 195. Tandem eoultque res devenit, ut aliqui doceant posse sequenti proximâ die dari ob justam causam; ut si quis solitus frequenter communicare propter devotionem, aut desiderium difficilè abstineat, & mortis periculum instare videatur.

102. Quantum temporis intervallum requiratur, ut iterata deus Communioni?

Diana.

Pro hoc sententia citat Dicastillo disp. 9. n. 333. Layman in Theologia morali lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 20. Hurtado disp. 9. de Eucharistia difficultate 16. & Armillam, quos ipse sequitur n. 334. Affero, inquit, nullo diei intervallo, sed statim sequenti die, si perseveret periculum, etiamsi minuatur; dummodò prudenter judicetur periculum vitæ, posse communicare non jejunum, sicut extra periculum jejunus potest. Ratio præcipua & unica desumitur ex Concilio Constantiensi sess. 13. ubi simpliciter excipit à lege jejunii casum infirmitatis: ergo pro infirmis non est lex: ergo quoties aliis jejunis potest dari, toties illis non jejunis.

Dicastillo Layman. Hurtado. Armilla.

Quidam putant sequenti die dari posse.

Sed contra: in illo Concilio non fertur lex jejunii; & per consequens non fit exceptio à lege, ut supra dicebamus, sed tantum declaratur consuetudo Ecclesiæ non dandi Eucharistiam non jejunis, nisi in casu infirmitatis. Unde casus iste infirmitatis (ait Dicastillo n. 332.) accipiendus est juxta sensum Ecclesiæ & consuetudinem illius.

103. sed opponuntur.

Rectè judicasti: Hoc fac, & veritas seipsam manifestabit. Concedis utique num. 340. ex ipsa Ecclesiæ consuetudine, quam admittunt alii, qui aliquoties in eodem

periculo licere affirmant, & de qua testatur Concilium, non posse colligi, & haberi fundamentum ad affirmandum, quod liceat singulis diebus. Quo ergo fundamento tu affirmas? Nobis, inquis, factus est; quod, teste Concilio, à lege Communionis sub jejunio excipiantur illi periclitantes; ita ut ea lex non comprehendat illos, id enim significat exceptio illa, *Nisi in casu infirmis.*

Aperta petitio principii; ex qua videtur sequi, non solos periclitantes, sed quoscumque alios infirmos posse communicare non jejunos, etiam quando commodè possent jejune.

Minimè reponis; Concilium enim loquitur de exceptione in casu ab Ecclesia recepto, dum ait, *Nisi in casu infirmitatis aut alterius necessitatis à iure, vel Ecclesia concessa, vel admisso.* Non est autem casus concessus, vel admittus ab Ecclesia quævis infirmitas; sed periculosa, idque quando infirmus non potest commodè accipere jejunos.

Subtilis evasio! Sed interrogo: Ecclesia justè potuit ab hac lege excipere unam Communionem, & non plures? Quis dubitat potuisse? Exceptis autem plures colligitur ex usu, in quo, teste eodem Dicastillone n. 332. hæc facultas vim obtinuit.

Quæro iterum: Ecclesia justè potuit ab hac lege excipere Communionem hebdomadalem, & non quotidianam? Quis potest negare? Exceptit autem quotidianam, unde constat? Ex consuetudine? Nequaquam. Unde ergo? Ex verbis Concilii? Perfectò si verba Concilii probant infirmum quotidie posse communicare non jejunos, multò magis probant posse pluries communicare in eadem infirmitate. Et tamen hoc ultimum non probant, nisi accedente usu Ecclesiæ, secundum Dicastillone supra: ergo nec primum.

Igitur in hac varietate opinionum unica regula firma & secunda videtur nobis esse consuetudo fidelium, quæ obtinuit, ut post aliquos dies, v. g. septem, vel octo detur iterum Eucharistia non jejunis, si commodè non possint accipere jejuni.

Superest alia difficultas; an Sacerdos non jejunos possit celebrare ad dandum Viaticum moribundo, alioquin absque Eucharistia morituro? Pro resolutione erit

### CONCLUSIO X.

Probabile est Sacerdotem non jejunos posse celebrare ad dandum Viaticum alteri moribundo, maximè quando per alia

Sacramenta non posset infirmo subveniri.

Pro hac Conclusionem citatur communiter Joannes Major in 4. dist. 9. q. 3. ad 5. Verùm, ut alibi adhuc notavi, in libro, quo ego utor, illa distinctio tantum habet duas quæstiones, ubi tertia manserit, nescio. In prima autem quæstione ita lego: Contra primam partem 3. Concl. arguitur: Infirmus, de cujus vita dubitatur, post prandium potest suscipere Sacramentum Eucharistiæ: ergo Conclusio falsa. Antecedens patet; quia talis est consuetudo Ecclesiæ. Respondetur: Conclusio intelligitur ultra necessitatem.

Sed dicis, ponamus quod Presbyter non habeat hostiam consecratam, & est post prandium; ergo licet Presbytero consecrare post meridiem, alioquin non potest ei porrigere. Respondetur: in illo casu circumstantiæ sunt considerandæ; si homo fuerit in magno mortis periculo, & affectat nimis habere Viaticum, puta, Corpus Christi, videtur adhuc quod Presbyter non debet consecrare, tunc sufficit illud Beati Augustini: *Crede & manducasti.*

Ex quo sequitur; Presbyter debet vigilare nimis, ut habeat hostias consecratas paratas pro suis infirmis; non nego quin stat dare casum, ubi quis post comestionem consecrat, ut si quis consecret super pane non triticeo, quem credit triticeum, in perceptione percipit non esse triticeum, jam non est jejunos, quia panem comedit; sed quia Sacramenta integra sumi debeant, debet iterum consecrare super pane triticeo. Hactenus Major.

Ut cumque ergo sit de mente Majoris, nostram Conclusionem in terminis docet Filliucius tomo 1. tract. 4. n. 242. & Layman lib. 5. Theologiæ Moralis tract. 4. cap. 6. nu. 21. Adde Zanardum, Zambranum, Philiarum, Fernandem de Heredia, & Petrum Matth. quos citat Lugo disp. 15. n. 67. Quare, inquit ille, negari non potest hanc esse sententiam probabilem propter auctoritatem eorum Doctorum.

Suaris disp. 68. sect. 5. *Secundum dubium*, rejectâ amplissimâ facultate, quam Major concedit Sacerdotibus, scilicet propter similem necessitatem consecrandi sine vestibus sacris, sine pane azymo & sine integritate Sacrificii, subjungit: Supponamus tantum deesse hanc circumstantiam jejunii, & tunc sanè videtur probabile posse Sacerdotè conficere, ut proximo subveniat; nam ut Bernardus dixit in lib. de Præcepto & Dispensatione, quæ propter charitatem introducta sunt, non debent contra charitatem militare, sed charitas obligat ad subveniendum proximo in tam gravi necessitate ergo non est verisimile Ecclesiæ præcepto impediri, ne id fiat.

Valca regula in hac materia est consuetudo fidelium.